

освіти та професійно-громадській акредитації освітніх програм. Здійснюється, зазвичай, державними органами влади, у тому числі органами контролю якості освіти, органами державної статистики, науковими інститутами та окремими експертами (центри досліджень, соціологічні компанії, експертні комісії), громадськими організаціями тощо.

Наведені інструменти можуть застосовуватись у дослідженнях різних рівнів системи освіти у державі (національного, регіонального, рівня закладу освіти, рівня здобувача освіти), а також з метою аналізу показників функціонування не лише професійної, а й вищої школи.

Одержані результати дають підстави робити висновки про ефективність інвестицій в освіту, якість навчального процесу та освітні досягнення.

В Україні переважно використовуються інструменти державного контролю, нагляду та оцінювання якості професійної освіти, починають розвиватися альтернативні інструменти (конкурси, рейтинги, громадська акредитація), однак значна методологічна та організаційна прогалина є в питаннях налагодження постійного зовнішнього моніторингу системи професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Гребенькова Г. Формування професійних компетентностей здобувачів професійної освіти. *Післядипломна освіта в Україні*. 2018. Вип. 1. С. 89–92.

2. Майборода Л. Теоретичні і практичні аспекти оцінювання ефективної діяльності ПТНЗ. *Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи* : зб. наук. пр. / редкол.: В.О. Радкевич (голова) та ін. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2011. Вип. 1. С. 112–118.

Павло Бєседін,

*аспірант Інституту професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України
(м. Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ВЕТЕРАНАМИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЯК ПРОБЛЕМА ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тривала російсько-українська війна призвела до того, що в Україні з'явилась категорія людей, котрі були мобілізовані до війська та в майбутньому мають повернутись до цивільного життя. За даними Міністерства оборони України, станом на липень 2022 року до лав Сил Оборони України було мобілізовано близько 1 млн осіб [5]. Ураховуючи продовження мобілізації та втрати у лавах захисників, кількість ветеранів після завершення російсько-української війни буде вищою. Так прогнозують, що близько 3 млн. складатимуть ветерани війни, члени їх родин та сім'ї полеглих воїнів [6]. Таким чином, перед українським суспільством та державою постає важливе завдання – забезпечити належні умови для якісної адаптації військовослужбовців до цивільного життя соціальними працівниками. Отже, зростає потреба в розвитку готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи з ветеранами військової служби.

Найбільш ґрунтовними працями українських науковців, що досліджують різні аспекти підготовки соціальних працівників в українській системі освіти є монографія О. Буйницької «Система педагогічного проєктування інформаційно-освітнього середовища для здійснення підготовки майбутніх соціальних педагогів». У своїй роботі науковиця звертає увагу на впровадження інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКТ) у освіту та вказує на методологічний потенціал цих технологій для індивідуалізації навчання [2, с. 20]. Авторка використовує роботи відомих учених, таких як В. Кремень та В. Биков, для обґрунтування важливості технологічного оновлення в освітньому процесі. Вона цитує думку В. Кременя про необхідність створення гнучких та адаптивних освітніх систем, які здатні реагувати на швидкі зміни у суспільстві та економіці, а також впровадження новітніх технологій, які покращують доступ до знань та навчальних ресурсів [2, с. 99]. В. Биков, у свою чергу, зосереджує увагу на методологічних аспектах інтеграції ІКТ у освіту, вказуючи на потенціал цих технологій для індивідуалізації навчання та підвищення його ефективності [2, с. 39].

Іншою ґрунтовною роботою, що досліджувала питання підготовки соціальних педагогів, є монографія Г. Алексєєвої «Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності». Основа аналізу науковиці ґрунтується на працях різних дослідників. Зокрема, О. Філь виокремлює серед основних проблем, які потребують соціально-педагогічного розв'язання, духовну деградацію та втрату ціннісних орієнтацій [1, с. 46]. Це підкреслює зв'язок між використанням комп'ютерних технологій і соціально-педагогічними завданнями, які постають перед сучасними педагогами.

В. Приходько вказує, що основною метою діяльності соціального педагога є створення умов для саморозвитку та самоствердження особистості, а також стимулювання молоді до активної життєдіяльності. С. Пащенко критикує слабку педагогічну орієнтацію в підготовці соціальних педагогів, що стосується організації дозвілля та інтелектуального розвитку особистості [1, с. 21].

Окрім упровадження нових технологій у навчання майбутніх соціальних педагогів, у сучасній педагогічній науці досліджується питання їхньої інклюзивної компетентності. Дослідження інклюзивної компетентності педагогів висвітлила у своїх роботах Н. Фіголь. Вона зазначає, що концепція інклюзивної компетентності педагогів як важлива складова їхньої професійної компетентності, визначається як рівень знань і вмінь, необхідних для ефективного виконання професійних функцій в умовах інклюзивного навчання та складається з мотиваційного, когнітивного, операційного, та рефлексивного компонентів. А сама інклюзивна освіта визначається як система освітніх послуг, базована на принципі забезпечення основного права дітей на освіту і права навчатися за місцем проживання, спрямована на створення рівних можливостей та доступу до якісної освіти для всіх дітей. У контексті нашої держави актуальність інклюзивної освіти підкреслюється через необхідність реформування освіти на демократичних та гуманістичних засадах з особливою увагою до інтеграції та соціалізації дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Важливість інклюзивної компетентності для вчителів висвітлюється через її роль у підвищенні якості освітнього процесу та ефективності інтеграції учнів з особливими потребами, що стає стратегічною метою освітньої політики [4, с. 200].

У статті Л. Петришин розглядається процес формування креативності майбутніх соціальних педагогів в навчально-виховному процесі закладів вищої освіти. Основні аспекти, описані автором, включають структуру і методики навчання, які сприяють розвитку креативних здібностей студентів, вказується на необхідність інтеграції креативних підходів і педагогічних технологій у процес підготовки соціальних педагогів, що включає використання різноманітних видів лекцій, таких як проблемні лекції, лекції з продукуванням креативних ідей, інтерактивні лекції та лекції-майстерні. Також зазначено, що креативні знання та вміння мають бути інтегровані у всі аспекти навчання, від теоретичних занять до практичних і дослідницьких завдань [3, с. 145].

Таким чином, формування готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи з ветеранами військової служби передбачає комплексний підхід до навчання, який включає теоретичну підготовку, активне використання інноваційних педагогічних методик, і практичне застосування здобутих знань і вмінь.

Враховуючи проаналізовані наукові джерела можна дійти до наступних висновків: є очевидною потреба в удосконаленні освітніх стандартів [8; 9] та навчальних програм для майбутніх соціальних педагогів, аби забезпечити їм необхідні знання та навички для роботи з ветеранами; необхідно збільшити обсяг практичної підготовки студентів для безпосередньої їхньої взаємодії з ветеранами; потрібно розвивати професійно-педагогічну етику серед педагогічних працівників, із врахуванням культурних, соціальних та психологічних аспектів роботи з ветеранами [10; 11]; для оцінювання якості підготовки соціальних педагогів до роботи з ветеранами військової служби у закладах професійної освіти варто застосовувати інноваційні методи і форм оцінювання [12; 13]; недостатність досліджень з формування компетентності соціальних педагогів до роботи з військовослужбовцями тощо.

Список використаних джерел

1. Алексєєва Г. М. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності : монографія. Бердянск : БДПУ, 2014. 260 с.

2. Буйницька О. П. Система педагогічного проектування інформаційно-освітнього середовища для здійснення підготовки майбутніх соціальних педагогів : монографія. Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка. 2021. 568 с.
3. Петришин Л. Теоретико-методичні основи формування креативності майбутніх соціальних педагогів у навчально-виховному процесі вишу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2014. Вип. 32. С. 144–148.
4. Фіголь Н. А. Інклюзивна компетентність педагога: теоретичний аспект. *Педагогічні науки: реалії та перспективи.* 2020. № 77. С. 199–202.
5. Главком. *Міноборони назвало кількість мобілізованих українців.* 2020. URL: <https://glavcom.ua/country/incidents/minoboroni-nazvalo-kilkist-mobilizovanih-ukrajinciv-859153.html>
6. Українська правда. *Після війни ветерани та їхні родичі складуть 10% населення України – Мінветеранів.* 2020. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/12/22/7381862/>
7. Українер. *Повага до пошрамованих війною: досвід ветеранів.* 2020. URL: <https://www.ukrainer.net/dosvid-veteraniv/>
8. Каленський А. Методологічні підходи до стандартизації змісту професійної освіти. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка.* 2018. Вип. 16. С. 27–33.
9. Каленський А. Фахова передвища освіта: концептуальні засади стандартизації підготовки молодших спеціалістів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія.* 2017. Вип. 277. С. 101–105.
10. Каленський А. Система розвитку професійно-педагогічної етики у майбутніх викладачів спеціальних дисциплін вищих навчальних закладів аграрної та природоохоронної галузей : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04; Інститут проф.-тех. освіти НАПН України. Київ, 2016. 498 с.
11. Зайченко І. В., Каленський А. А., Мельничук Т. Ф. Етика викладача вищої школи : навч. посіб. / за ред. І. В. Зайченка. Київ : Компрінт, 2013. 320 с.
12. Радкевич В. О., Бородієнко О. В., Пуховська Л. П., Базелюк Н. В. та ін. Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу : монографія. Житомир : Полісся, 2018. 218 с.
13. Лузан П. Г., Каленський А. А., Пащенко Т. М. Мося, І. А., Ямковий О. Ю. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти : методичний посібник. Житомир : Полісся, 2021. 288 с.

Ліана Бурчак,
канд. пед. наук, доцент, докторант
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка
(м. Глухів, Україна)

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ЕФЕКТИВНА УМОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Професійна підготовка майбутніх педагогів нині зазнає суттєвих трансформацій, що диктуються інтеграційними процесами в Україні, долученням вітчизняної системи вищої освіти до світової та європейської. Ефективно оновлюються парадигми освіти з урахуванням світового досвіду, змінюються особливості педагогічної теорії й практики, активізується інноваційний освітній рух у державі і, як наслідок, вибудовується стратегія модернізації освіти, що передбачає розвиток і збереження творчого потенціалу особистості, її активної життєвої позиції, спрямованості на самовизначення, здатності сприймати й розв'язувати педагогічні завдання в нових умовах.

Зазначимо, що застосування інновацій в освітньому процесі гостро вимагає підготовки відповідних кадрів, які є компетентними у сфері педагогічної інноватики [1].

У цих умовах здійснення ефективної інноваційної діяльності майбутніми вчителями можливе через оволодіння ними високим рівнем інноваційної компетентності, що є однією із